

Pentru Onoare! Pentru Patrie! Pentru Tricolor!

Nr. 3 (685)
2022

OASTE MOLDOVEI

PUBlicație EDITATĂ DE MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

oasteamoldovei@army.md

„Drapelul are un loc aparte pe uniformă, lângă inima fiecărui militar, care îl reprezintă cu onoare și demnitate la diferite activități solemne, pe teritoriul țării, și în misiuni de menținere a păcii peste hotare. Prin orice participare internațională, militarul vorbește despre realizările și aspirațiile statului nostru mic, dar frumos. Iar succesul fiecărui militar, este succesul Republicii Moldova”

Ministrul Apărării Anatolie Nosatii

ȘIR

■ EVENIMENT

4

Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate, Maia Sandu, a înmănat Marelui Stat Major al Armatei Naționale Drapelul de Luptă și ordinul „Bogdan întemeietorul”

6

MESAJUL Președintei Maia Sandu, Comandant Suprem al Forțelor Armate, la ceremonia de celebrare a 30 de ani de la crearea Marelui Stat Major al Armatei Naționale

■ NOUTĂȚI DIN UNITĂȚI

8

REZERVA ARMATEI A PLECAT LA BAȘTINĂ

Peste 400 de soldați în termen, încorporați în primăvara anului 2021 în Armata Națională, au fost trecuți în rezervă la finele lunii aprilie, în cadrul unor ceremonii solemne desfășurate în unități din garnizoana Chișinău

10

STUDENȚII MILITARI „EXPLOREAZĂ” CONDUCEREA TRUPELOR

În fiecare primăvara studenții Academiei Militare „Alexandru cel Bun” realizează stagii practice în unitățile militare ale Armatei Naționale. De această dată studenții anului trei de studii au fost repartizați în unități, precum Batalionul Geniu, Batalionul Poliție Militară, Batalionul Artilerie, Batalionul Transmisiuni, Batalionul Destinație Specială și Compania Gărzii de Onoare.

■ CURIOSITĂȚI DESPRE UNITĂȚI

12

CHEIA MISIUNII - PĂSTRARE

Păstrează bunuri, experiențe profesionale, detalii valoroase ale trecutului și prezentului. Cele două unități militare, create în luna martie în ani diferiți, își îndeplinesc menirile cu responsabilitate, indiferent de circumstanțe. Să le cunoaștem prin prisma unor curiozități caracteristice.

Șef Centrul mass-media militară
locotenent-colonel Sergiu LECA,
tel. 022-252-252

locțiitor-șef Centrul mass-media militară
locotenent-colonel Viorel GLAVA

Echipa redacțională:

căpitan Dmitrii VOSIMERIC
locotenent Gheorghe GURĂU
plutonier adjutant Vitali IOVU
Steluța MOSCALCIUC
Kateryna RUSSU
Ion VULPE

oasteamoldovei@army.md
tel.: 022-252-045, 022-252-047

Secția TV/Radio:

locotenent Ludmila SOLOMON
locotenent major Mihail ȘAMBRA
locotenent Andrei GHERVAS
ladatorie@army.md
scutulpatriei@army.md
tel. 022-252-019

■ IMPACT SOCIO-MILITAR

11

STUDENȚII ULIM VIZITEAZĂ MINISTERUL APĂRĂRII

20 de studenți ai Universității Libere Internaționale din Republica Moldova au desfășurat la începutul lunii aprilie o vizită de studiu la Ministerul Apărării al Republicii Moldova. Studenții curioși au aflat detalii interesante despre domnitorii Țării Moldove, cum a avut loc crearea Armatei Naționale, care este specificul unităților militare și care sunt principiile de activitate a structurii de apărare.

20

GENERAȚIA PĂCII ATINSĂ DE GLOANȚE

Cel mai de preț cuvânt a devenit, indiscutabil, PACEA. Chiar și sănătatea acceptă cuminte locul secund în prioritățile actuale ale omului european, în special. Fiecare dintre noi individual și colectiv se străduiește să creeze sau să se implice în cât mai multe activități pacifatoare; să semene cât mai multă prietenie, empatie, respect în speranța că Regina stărilor de bine va reveni la tron.

22

OMENIE MULTIPLICATĂ

Gesturile frumoase trebuie promovate.

Cu aceste convingeri am pornit în căutarea militarilor și angajaților civili din Armata Națională, care ajută refugiații din Ucraina. Și i-am găsit.

■ ANUL RECUNOȘȚINȚEI VETERANILOR DE RĂZBOI

16

30 de ani de la războiul de la Nistru AMINTIRI CARE DOR

Republica Moldova comemorează 30 de ani de la declanșarea războiului de pe Nistru, la 2 martie 1992. Lupta s-a dus pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova. Circa 300 de oameni și-au pierdut viața, iar alți 370 au fost răniți, rămânând cu diferite grade de dizabilitate, conform surselor oficiale.

18

DRAMA PĂCII DE PE NISTRU

„Valsul tancurilor” până nu demult era o exprimare teatrală a durerii doar a noastre, a cetățenilor dintre Prut și Nistru. Acum 30 de ani, preț de câteva luni, ne trezeam și adormeam cu împușcături, iar unii dintre noi printre tancuri, în tranșee, bordeie sau pe unde apucau să se ascundă. Începând cu 24 februarie 2022 această durere și teama de a pierde ce ne este drag redevine dominantă pentru noi și a cuprins țara vecină - Ucraina.

Secția rețele socializare:

locotenent Igor ROȘCOVANU
locotenent Irina ȚURCAN
Liuba VICOL
tel. 022-252-021

Materialele publicate
de „OASTEĂ MOLDOVEI” reflectă
opinia autorilor care s-ar putea
să nu exprime poziția redacției.
Reluările din „OASTEĂ MOLDOVEI”
trebuie să conțină trimerite la sursă.
„Oastea Moldovei” (Revistă)-
ISSN 1857-3703

Centrul mass-media militară
or. Chișinău,
șoseaua Hîncești, 84

Tipar SRL “Foxtrot”,
Adresa: mun. Chișinău, str. Florilor, 1
Tel.: (373-22) 49-39-36
e-mail: foxtrotmd@gmail.com,
www.tipografia.md

Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate, Maia Sandu, a înmănat Marelui Stat Major al Armatei Naționale Drapelul de Luptă și ordinul „Bogdan Întemeietorul”, în cadrul unei ceremonii festive organizate cu prilejul aniversării a 30-a de la crearea structurii militare

„**A**rmata Națională și Marele Stat Major, organul de conducere militară a acesteia, s-au dezvoltat odată cu țara, trecând prin perioade dificile, dar și prin transformări și reforme importante. Adaptarea activității militare la standardele internaționale, cultivarea cooperării militare cu alte state și participarea militarilor moldoveni la exerciții comune, au contribuit la profesionalizarea armatei noastre”, a menționat președinta Maia Sandu.

Totodată, Maia Sandu i-a felicitat pe toți ofițerii și sergenții care activează în cadrul Marelui Stat Major al Armatei Naționale cu ocazia aniversării și le-a mulțumit pentru serviciul în slujba țării. „Aveți o muncă responsabilă, dificilă, care poate și trebuie să fie mai cunoscută și mai apreciată în societate. Puteți obține această apreciere — prin profesionalism, bun simț, corectitudine și disciplină, prin propriul exemplu de lucru cu dăruire. Și știu bine că aveți, în echipă, mulți oameni de la care puteți lua exemplu”, a adăugat Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

La rândul său, ministrul Apărării Anatolie Nosatii a spus, în cadrul evenimentului, că „Marele Stat Major este astăzi o structură consolidată, profesionistă, care contribuie la transformarea și modernizarea instituției de apărare a Republicii Moldova în conformitate cu standardele democratice. Am avut onoarea să fac parte din această structură timp de peste 10 ani și cunosc că aici activează specialiști calificați, instruiți în cele mai prestigioase școli de profil de peste hotare, cu experiență în teatre de operații și exerciții internaționale, capabili să-și execute misiunile stabilite la cel mai înalt nivel”.

Totodată, comandantul Armatei Naționale, colonel Eduard Ohladciuc, a mulțumit, în numele efectivului Marelui Stat Major, pentru apreciere și încrederea acordată, specificând că militarii și angajații civili vor continua să fie la datorie în orice circumstanțe.

Mesajul Președintei Maia Sandu, Comandant Suprem al Forțelor Armate, la ceremonia de celebrare a 30 de ani de la crearea Marelui Stat Major al Armatei Naționale

Domnule ministru,
Doamnelor și domnilor militari,
apărători ai Republicii Moldova,

Mă bucur să fiu astăzi alături de dumneavoastră, la ceremonia ce marchează aniversarea a 30-a de la crearea Marelui Stat Major al Armatei Naționale, centrul de comandă al armatei, creierul militar al forțelor armate ale Republicii Moldova. Această zi ne oferă un prilej să ne amintim cum s-a format și cum s-a consolidat Marele Stat Major și cum Armata Națională a stat la baza independenței Republicii Moldova. Acum, Armata trebuie să-și crească rolul în asigurarea securității naționale.

Tot astăzi este și Ziua Drapelului de Stat, unul dintre simbolurile fundamentale ale Republicii Moldova. Tricolorul cu stemă, drapelul țării noastre, este emblema suveranității și independenței Republicii Moldova, el reprezintă năzuințele și valorile cetățenilor noștri, sprijinite de trecutul acestui pământ.

Dorința de a trăi pașnic și liber, într-o țară democratică, convingerea noastră că putem prospera prin muncă, căutarea dreptății – aceste valori unesc oamenii din Republica Moldova, în pofida diferențelor dintre noi. Uniți sub Tricolor, cu toții putem construi o viață pașnică și prosperă, trăită cu demnitate, acasă.

Constituit cu doi ani mai târziu decât Drapelul de Stat, în timpul conflictului de pe Nistru, Marele Stat Major al Armatei Naționale a fost creat pentru apărarea frontierei și a cetățenilor, pentru protejarea independenței statului tânăr Republica Moldova, puse la încercare de acel conflict. Astăzi îmi exprim recunoștința și aduc un omagiu veteranilor armatei și eroilor care și-au dat viața pentru integritatea și independența țării noastre.

În anii care au urmat, Armata Națională și Marele Stat Major, organul de conducere militară a acesteia, s-au dezvoltat odată cu țara, trecând prin perioade dificile, dar și prin transformări și reforme importante. Adaptarea activității militare la standardele internaționale, cultivarea cooperării militare cu alte state și participarea militarilor moldoveni la exerciții comune au contribuit la profesionalizarea armatei noastre.

Ostașii noștri au o reputație internațională de buni profesioniști. Au demonstrat experiență și dăruire în misiunile de pacificare sub egida ONU și OSCE în Irak, Kosovo, Sudan și alte state. Geniștii și pacificatorii noștri sunt foarte apreciați, iar noi urmează să consolidăm și mai mult capacitățile în acest sens. Aceste reușite ale Armatei Naționale sunt și realizările Marelui Stat Major, ale strategiei și planificării militare pentru care sunt responsabili 200 de ofițeri și specialiști.

Armata Națională a fost aproape de cetățeni pe tot parcursul anilor de independență. Efectivul s-a implicat să ajute de fiecare dată când Republica Moldova s-a ciocnit cu situații dificile și imposibil de depășit fără intervenții rapide și eficiente - inundații, alunecări de teren, incendii sau alte calamități naturale. Armata a desfășurat corturi, generatoare, bucătării de teren, echipamente de protecție. Ați susținut societatea în criza Covid-19, iar acum capacitățile Dumneavoastră sunt apreciate în gestionarea a sute de mii de refugiați din Ucraina, care și-au părăsit casele din cauza războiului.

Armata e alături de oameni – și oamenii știu că armata e de partea lor, e în slujba lor. Această încredere este rezultatul activității celor care conduc Armata Națională. E meritul vostru, stimați colegi din cadrul Marelui Stat Major.

Cuvintele de încurajare nu ne împiedică să vedem problemele cu care se confruntă Armata Republicii Moldova. Adevărul e că politicul nu a reușit să acorde atenția și susținerea necesară dezvoltării unei capacități de apărare care să facă față provocărilor regionale. Pe parcursul acestor 30 de ani Armata a fost lăsată fără echipamente, fără tehnică militară, fără mijloace performante. Simțim acut consecințele astăzi. Acum.

Republica Moldova nu are un scut efectiv în fața primejdiei, pentru că nu am dezvoltat o capacitate militară corespunzătoare, nu am construit elementele critice de infrastructură și nu am cultivat reziliență socială. O armată puternică și bine echipată oferă țării libertate de acțiune, încredere în forțele proprii și opțiuni strategice. Prin urmare, trebuie să depunem eforturi financiare și logistice serioase pentru a construi o armată profesionistă, modernă și dotată.

Trecem printr-o perioadă foarte grea pentru țara noastră, dar investițiile în armată sunt necesare – ele sunt investiții esențiale pentru stat, pentru infrastructura de securitate și apărare a statului. Avem război chiar la granița noastră, deci înțelegem foarte bine acest lucru. În acest sens, Republica Moldova trebuie să preia experiența altor state neutre de consolidare a forțelor armate.

Eforturile de modernizare trebuie să se concentreze pe capacitatea umană, capacitatea tehnică și sistemul integrat de comandă și control. Dezvoltarea capacității umane este foarte importantă. Prin urmare, toți militarii trebuie să aibă condițiile necesare pentru un serviciu eficient: un loc de muncă și de trai, protecție socială corespunzătoare, un salariu competitiv, instruire și promovarea în funcție după merit. Armata trebuie să ofere oportunități de realizare profesională tinerilor și femeilor, care aleg tot mai des o carieră în domeniul militar.

O armată funcțională și modernă, capabilă să răspundă eficient la provocările timpului este foarte importantă pentru reziliența și consolidarea independenței statului nostru. În calitate de Comandant Suprem, voi sprijini eforturile de profesionalizare și de modernizare a sistemului de apărare națională.

Stimați prieteni,

Felicit toți ofițerii și sergenții care lucrează în cadrul Marelui Stat Major al Armatei Naționale cu ocazia aniversării a 30-a a instituției în care activați. Vă mulțumesc pentru serviciul vostru în slujba țării. Aveți o muncă responsabilă, dificilă, care poate și trebuie să fie mai cunoscută și mai apreciată în societate. Puteți obține această apreciere - prin profesionalism, bun simț, corectitudine și disciplină, prin propriul exemplu de lucru cu dăruire. Și știu bine că aveți, în echipă, mulți oameni de la care puteți lua exemplu.

Am semnat astăzi un decret pentru decorarea Marelui Stat Major al Armatei Naționale și acordarea distincțiilor mai multor militari. Distincțiile sunt un semn de apreciere a activității ireproșabile și a devotamentului cu care își fac datoria colegii dumneavoastră. Dincolo de arme și echipamente, puterea armatei e în convingerea cu care fiecare militar spune „Servesc Republica Moldova”. Investind în oameni și apreciind contribuția lor, putem avea în Moldova o armată puternică și eficientă, în serviciul și apărarea țării.

Sursa: www.presidente.md

Peste 400 de soldați în termen, încorporați în primăvara anului 2021 în Armata Națională, au fost trecuți în rezervă la finele lunii aprilie, în cadrul unor ceremonii solemne desfășurate în unități din garnizoana Chișinău

REZERVA ARMATEI A PLECAT LA BAȘTINĂ

Tinerii, care s-au remarcat prin disciplină și conduită ostășească exemplară în timpul executării serviciului militar, au fost avansați în grad, au primit diplome de onoare, scrisori de mulțumire și au plecat la baștină în ținută militară. Aceștia susțin că viața în armată a fost una plină de provocări din care au adunat multă experiență, iar cel mai greu le-a fost să lupte împotriva dorului de casă.

La sfârșitul serviciului militar, fiind ostaș fruntaș, Sergiu Corobelinicov povestește despre experiența sa în armată: „Am ajuns să îndeplinesc serviciul militar în luna aprilie a anului 2021. Am depus singur documentele pentru a fi înrolat la Centrul Militar din Criuleni. Decizia dată a fost luată din propria inițiativă, iar părinții m-au susținut. Clike de neuitat am trăit în timpul pregătirii de luptă, precum deplasările la poligoanele de instruire și desigur trageri din armamentul ușor de infanterie. Emoțiile persistente la momentul revenirii acasă sunt de dor și nerăbdare. Vreau cât mai repede să ajung acasă să-mi văd familia, casa părintească, să plec cu un buchet de flori la mama, la bunica...”, a adăugat tânărul.

“

Sunt mândru că mi-am îndeplinit cu onoare dreptul constituțional de apărător al țării. Noi, ostașii brigăzii, am depus tot efortul pentru a ne manifesta la cel mai înalt nivel profesional.

”

Camaradul său Lilian Romeo Balan, la fel a așteptat acest eveniment, îndeplinind misiunea de apărător al statului și al neamului: „Sunt mândru că mi-am îndeplinit cu onoare dreptul constituțional de apărător al țării. Noi, ostașii brigăzii, am depus tot efortul pentru a ne manifesta la cel mai înalt nivel profesional. Cel mai mult mi-a plăcut să studiez arta militară și pregătirea de luptă”, a completat militarul.

Comandantul Brigăzii „Ștefan cel Mare”, colonel Ilie Ciocoi a ținut să menționeze că pentru acești soldați care pleacă la baștină, armata a însemnat întâi de toate o școală

de pregătire în unitatea militară și în poligonul de instrucție: „Timp de 12 luni voi ați însușit arta militară de la cei mai buni comandanți. Tot ei fiind drept model de onestitate, cinste și camaraderie. Pentru voi armata a fost o școală în care ați învățat ce înseamnă binele, ce înseamnă să oferi un ajutor și ce este prietenia. Aici ați învățat că de unul singur nimeni nu poate reuși și doar spiritul de echipă te ajută să îndeplinești orice misiune”, a reiterat colonel Ciocoi.

Unul dintre ostașii frunțași care a încheiat cu brio anul de cătănie este și soldatul Andrei Popov. Tânărul spune că în timpul serviciului militar a deprins multe lucruri utile și a legat prietenii pentru o viață.

„Acum un an de zile am ajuns în Forțele Armate a Republicii Moldova și anume în Baza militară de instruire a Armatei Naționale „Bulboacă”, unde am fost instruit timp de o lună de zile, după care am fost repartizat în Brigada „Ștefan cel Mare”. Ajuns în unitate, mi-am continuat executarea serviciului militar până la sfârșitul termenului. Aici am învățat adevăratul sens al cuvintelor precum: bărbăție, stoicism și spiritul de camaraderie. Sunt nespus de fericit că a venit timpul să plec acasă, să-mi revăd mama”, povestește ostașul Andrei Popov.

După ceremonia tradițională de trecere în rezervă, colegii de la Centrul mass-media militară au mers împreună cu tânărul acasă, la mama sa, în satul Lozova, raionul Strășeni. Întâlnirea a fost una emoționantă, plină de îmbrățișări și lacrimi. Au stat împreună la masă, la o ceașcă de ceai și au depănat amintiri. Femeia spune că atunci când fiul său a primit ordinul de încorporare, l-a îndemnat să meargă la armată, deoarece aceasta este o datorie față de patrie și neam. Iar tot acest timp, i-a purtat dorul și grija de mamă.

„Îmi pare bine că a făcut armata, deși a trecut un an, nu am observat când a trecut timpul. Eu sunt pentru disciplină și pentru faptul că a trebuit să facă armata, fiindcă am vrut să am un băiat-bărbat și conștient să știe regula și toate celelalte cunoștințe care le-a învățat la militarie. Când a venit citația, i-am spus că armata este și o onoare.”

Precizăm că serviciul militar în termen în Armata Națională durează 12 luni, iar cel cu termen redus - 3 luni, pentru acesta fiind înrolați absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior.

Locotenent Gheorghe GURĂU

STUDENȚII MILITARI „EXPLOREAZĂ” CONDUCEREA TRUPELOR

În fiecare primăvara studenții Academiei Militare „Alexandru cel Bun” realizează stagii practice în unitățile militare ale Armatei Naționale. De această dată studenții anului trei de studii au fost repartizați în unități, precum Batalionul Geniu, Batalionul Poliție Militară, Batalionul Artilerie, Batalionul Transmisiuni, Batalionul Destinație Specială și Compania Gărzii de Onoare.

O parte din stagiul de practică constă în îndeplinirea funcției de comandant de pluton de către studenți, unde aceștia au ocazia să conducă cu efectivul din unitatea militară pentru a dezvolta capacitățile practice și teoretice.

O asemenea ședință practică fost demarată în cadrul Regimentului de Stat Major „General de Brigadă Nicolae Petrică” unde a fost organizată ședința practică a pregătirii de geniu cu participarea militarilor în termen din Compania I Poliție Militară. În cadrul acesteia s-a efectuat amenajarea și mascarea locașului individual de tragere, setarea sistemelor de artilerie în condiții de câmp și ajustarea sistemelor de ochire.

Studenții Academiei Militare afirmă că datorită cunoștințelor dobândite în cadrul unicei instituții de învățământ cu profil militar din țară, ședința practică a decurs fără dificultăți, respectându-se toate etapele pregătirii de geniu.

„Scopurile acestei ședințe sunt ca militarul în termen să însușească modul de executare a fortificațiilor în pământ pentru a crea locașul individual de tragere. Un moment important al acestei proceduri este mascarea. Aceasta presupune ca prin utilizarea diferitor elemente ale reliefului, cum ar fi frunze, crengi, etc. militarii urmează să reușească amenajarea locașului de tragere, ca să devină mai puțin vizibil pentru inamic”, a spus studentul Andrei Poia, superiorul unui asemenea loc de instrucție.

„De la începutul acestei ședințe am explicat plutonului partea teoretică, urmând ca la fiecare etapă militarii să însușească specificul amenajării locașului individual de tragere. Totodată vreau să menționez că prin exemplul personal am demonstrat că serviciul militar poate fi îndeplinit atât de bărbați, cât și de femei în măsură egală. Este pozitiv și faptul că acțiunile de astăzi ale efectivului au fost notate cu un calificativ bun, fiecare din cei implicați reușind performanțe practice în executarea misiunilor”, a subliniat studenta Irina Chiosa.

În același context, comandantul Batalionului Poliție Militară locotenent-colonel Ion Cozaru, superiorul care a coordonat ca ședința practică să decurgă cu succes, a atras atenția la faptul că studenții militari, în fiecare an, demonstrează capacitățile lor teoretico-practice la nivel înalt, reușită datorându-se studiilor de calitate oferite de Academia Militară.

„Tinerii studenți au aplicat cu succes cunoștințele teoretice și practice acumulate în cei 3 ani de studii, iar misiunea de bază a tinerilor stagiați în cadrul ședinței practice desfășurate și în cadrul altor activități planificate este acumularea deprinderilor teoretico-tactice și însușirea detaliată a specificului unității în care aceștia sunt încadrați pentru a obține o experiență utilă în viitoarea carieră de militar”, a menționat comandantul Batalionului Poliție Militară.

Locotenent Andrei GHERVAS

Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” — unica instituție de învățământ militar superior din Republica Moldova. Misiunea fundamentală a Academiei Militare este de a oferi studii superioare militare de calitate, prin îmbinarea educației,

cercetării și inovației generației tinere care contribuie la edificarea unei societăți și economii durabile bazate pe cunoaștere și formarea personalității studentului de tip creativ și critic.

Structural, Academia Militară „Alexandru cel Bun”, este constituită din două facultăți: Facultatea Științe Militare și Facultatea Administrație Publică. De asemenea, în componența academiei activează Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare, Centrul Perfecționare Continuă și Centrul Lingvistic.

Academia Militară se modernizează continuu impunându-se cu noi standarde în procesul de educație și cercetare, care pas cu pas se diseminează în procesul de pregătire a viitorilor ofițeri. Absolvenții Academiei Militare îndeplinesc cu succes serviciul militar în unitățile militare a Forțelor Armate și contribuie esențial la formarea noii generații de ofițeri care se afirmă în rîndurile intelectualității Republicii Moldova.

Cooperarea internațională a Academiei Militare „Alexandru cel Bun” are un aspect important al vieții universitare, care contribuie la integrarea învățământului militar superior european și mondial și în același timp, este o sursă semnificativă de finanțare a educației și cercetărilor. Aceasta permite modernizarea continuă a academiei și oferă un spectru larg de acțiuni care favorizează aprecierea la nivel înalt de profesionalism. Academia Militară colaborează cu diverse centre științifice și alte instituții din UE, CSI, SUA și Canada.

STUDENȚII ULIM VIZITEAZĂ MINISTERUL APĂRĂRII

20 de studenți ai Universității Libere Internaționale din Republica Moldova au desfășurat la începutul lunii aprilie o vizită de studiu la Ministerul Apărării al Republicii Moldova. Studenții curioși au aflat detalii interesante despre domnitorii Țării Moldove, cum a avut loc crearea Armatei Naționale, care este specificul unităților militare și care sunt principiile de activitate a structurii de apărare.

Prezent la eveniment, Ministrul Apărării Anatolie Nostăii a adus la cunoștința tinerilor principalele misiuni ale instituției de apărare și capacitățile de dezvoltare a instituției de apărare. De asemenea, oficialul a menționat importanța obiectivelor de transformare a Armatei Naționale în una modernă și interoperabilă, precum și cele cu referire la extinderea participării Republicii Moldova în operațiuni internaționale de menținere a păcii. „Pe parcursul anilor sistemul militar a trecut prin mai multe perioade de reorganizare. Actualmente, de asemenea, suntem într-o perioadă de schimbare. Ne propunem să transformăm sistemul militar într-o structură compatibilă cu structurile țărilor europene, cu aceleași standarde, cu aceleași capacități pentru îndeplinirea misiunii de bază a instituției de apărare”.

Împreună cu studenții a fost prezent decanul Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Jurnalism Viorica Țicu, care a subliniat că instituția de învățământ are o colaborare fructuoasă cu Ministerul Apărării de mai mulți ani, iar la baza conlucrării instituțiilor este un acord de colaborare semnat în anul 2018. „În cadrul vizitei au fost implicați studenții specialității relații internaționale. Pentru noi este în premieră vizita în cadrul sălii de protocol a instituției, unde studenții vor observa cum și unde se desfășoară dialogurile cu partenerii internaționali și naționali ai instituției de apărare. Datorită colaborării fructuoase cu Ministerul Apărării putem oferi tinerilor mai multe informații de la fața locului și organiza vizite de familiarizare în unitățile militare”.

La întâlnirea cu studenții au fost prezenți ofițerii Marelui Stat Major al Armatei Naționale care au explicat tinerilor studenți ce reprezintă politica de apărare implementată de Ministerul Apărării, care este specificul misiunilor internaționale la care participă militarii Armatei Naționale și ce rol are cooperarea cu organizațiile internaționale. Studenții, la rândul lor, au spus că vizita a decurs cu brio aflând foarte multe lucruri noi despre activitatea instituției de apărare și au valorificat participarea militarilor Armatei Naționale în misiunile de pacificare sub egida OSCE, ONU și NATO, „Vizita de astăzi a fost organizată conform unui orar bine gândit, deoarece am aflat lucruri noi, de exemplu, care sunt cele mai importante subiecte la care statul nostru atrage atenția în timpul vizitelor oficiale. Trebuie de valorificat activitățile pe care țara noastră le face pentru pace și interesele Republicii Moldova”.

Totodată, studenții au vizitat Agenția pentru Știință și Memorie Militară din Chișinău, unde s-au familiarizat cu istoria Armatei Naționale și cu exponatele ce țin de domeniul militar din diferite perioade, aflate la Muzeul Militar.

„Până a ajunge, aici, la muzeul militar, nici nu am știut că Armata Națională a avut și are o asemenea gamă de tehnică militară și armament. Istoria armatei noastre începe încă din timpurile antice, ceea ce înseamnă că din secol în secol viața militară a continuat și a mers spre dezvoltare, aici și acum, în secolul XXI”, au fost gândurile exprimate de studenți.

Cooperarea Ministerului Apărării cu diverse instituții din societate indică clar vectorul dezvoltării și informării publice despre instituția militară națională. Aceste subiecte sunt foarte importante atât pentru societatea civilă, cât și pentru militari, prin realizarea acestui dialog util și pentru realizarea obiectivelor militare.

Locotenent Andrei GHERVAS

CHEIA MISIUNII - PĂSTRARE

Păstrează bunuri, experiențe profesionale, detalii valoroase ale trecutului și prezentului.

Cele două unități militare, create în luna martie în ani diferiți, își îndeplinesc menirile cu responsabilitate, indiferent de circumstanțe. Să le cunoaștem prin prisma unor curiozități caracteristice.

ARHIVA ARMATEI NAȚIONALE

Instituția primește, clasifică și arhivează documente, începând cu 20 martie 2002. Aici găsim acte administrative și cu date personale încă din anul 1936. Toate sunt sortate după importanța sa istorică, științifică, socială, juridică, culturală, economică, politică și militară. Fiecare are termenul său de păstrare: permanent, de lungă durată (75 ani) și de scurtă durată (15 ani).

- Fondul arhivistic cuprinde cca 12 mii de dosare. Potrivit regulamentului actual un dosar nu trebuie să depășească 250 de foi, anterior se putea ajunge chiar la 400-500 de foi într-un dosar.
- Arhiva are 93 de fonduri, trei sunt dedicate MA. În listă descoperim unități militare existente, dar și din cele demult uitate, cum sunt Depozitul păstrare și transbordare carburanți din s. Pârlița, Escadrila mixtă, Centru editoral și chiar un Club sportiv – Victoria, care a activat doar câțiva ani în orașul Cahul.
- Singurul fond, ce nu vizează o unitate, ci un eveniment, se referă la conflictul armat pentru independența și integritatea Republicii Moldova. Materialele au fost preluate de la Marele Stat Major al AN, iar odată cu necesitatea schimbării legitimațiilor de veteran o parte din cetățeni au donat documente de pe platurile de luptă din 1992, ținute anterior acasă.
- O bună parte din documentele arhivei sunt scrise de mână. Dacă cele elaborate de MA sunt toate tipărite chiar de la început, atunci prin unități scrisul de mână era dominant până prin anii 98-99 și nu neapărat pe hârtii standard, iar ordinele ministrului tot în acea perioadă erau bilingve.

Fondul arhivistic cuprinde cca 12 mii de dosare. Potrivit regulamentului actual un dosar nu trebuie să depășească 250 de foi, anterior se putea ajunge chiar la 400-500 de foi într-un dosar.

- Fiecare unitate are propria arhivă, dar nu și funcția de arhivar. De regulă, responsabilitățile le îndeplinește specialistul din S1. Documentele cu păstrare permanentă sau de lungă durată se mențin în unitate timp de 5 ani și numai după aceea sunt predate Arhivei AN.
- Cele mai frecvente adresări către Arhiva AN sunt înregistrate în ultimii 4 ani, informațiile fiind folosite la înnoirea legitimației de veteran, iar în acest an femeile militare asaltează instituția pentru a obține confirmări despre concedii de îngrijire a copiilor.
- Căutările documentelor din arhiva armatei se fac manual. Digitalizarea este visul celor 6 colaboratori, care speră la un scanner profesionist, ce să fotografieze de sus, pentru a nu deteriora foile, mai ales cele vechi, susține maior Liliana Muntean, șefa arhivei AN. Întrebată ce document i s-a părut mai emoționant, doamna ofițer a vorbit despre un ordin al Centrului Militar Orhei, ce anunța că un ofițer, care se deplasa cu căruța și a călcat pe o mină, a rămas în viață, dar calul a decedat: „Se întâmpla în anii 1944-45, în urma luptelor pe teritoriul țării noastre se găseau mine peste tot. Te îngrozești când te gândești cu ce frică mergeau oamenii pe străzi. E tocmai cazul când istoria ne îndeamnă prin scrierile sale să însușim lecțiile trecutului și să prețuim pacea pe ceva sfânt.”

BAZĂ DE PĂSTRARE COMBUSTIBIL A ARMATEI NAȚIONALE (24 martie 1992)

În apropierea gării feroviare Bălți-Slobozia pe un teritoriu de 22 hectare se întinde Baza de carburanți din Armata Națională, denumire căpătată în 2009 după ce 55 de ani a avut statut de depozit. Explicația e simplă – are mai multe responsabilități: nu numai de a stoca și furniza combustibilul lichid, ci și cel solid (cărbone, lemn); de a le transporta prin unități, la fel ca și alte bunuri necesare, cum ar produse alimentare, lenjerii de corp, etc, specifică maior Alexei Cucu, cel de-al 12 comandant al unității. Alte detalii curioase în continuare:

- Unitatea reprezintă un pericol de nivel mediu, marcată prin categoria 2 de calificare. Mai mult, se află în lista obiectivelor, ce trebuie protejate în raport cu terorismul.
- Este singura unitate din armată cu serviciu de pompieri, creat încă în 1967 și cu prezența Gărzii paramilitare, adică civili cu armă. Unul dintre ei, Marian Stratiliuc, a fost ochitor la mașini de luptă în războiul de pe Nistru.
- Combustibilul ajunge în unitate, de regulă, din Belarusi și România pe cale ferată sau prin transport rutier.
- Grație rezervoarelor, date în chirie agenților economici, unitate aduce și un venit pentru Armata Națională.

Liuba VICOL

Foto simbol

Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” a parcurs mai multe etape în devenirea sa instituțională, începînd de la Liceul Militar „Alexandru cel Bun”, care a fost creat în anul 1992.

La 1 septembrie 1993, Liceul Militar a fost reorganizat în Colegiul Militar „Alexandru cel Bun”. Din anul 2002, Colegiul Militar a fost reorganizat în Institutul Militar al Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”. În anul 2010, Institutul Militar al Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” a fost reorganizat în Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

Durata studiilor este de 3 ani.

Promoțiile de studenți sunt instruite la 3 specialități militare:

- conducerea subunităților de infanterie;
- conducerea subunităților de artilerie;
- conducerea subunităților de comunicații și informatică.

MISIUNILE INSTITUȚIEI

- formarea și pregătirea profesională a cadrelor de ofițeri, necesare Forțelor Armate ale Republicii Moldova;
- desfășurarea cercetărilor științifice în diverse domenii, potrivit solicitărilor Forțelor Armate ale Republicii Moldova;
- pregătirea la masterat și doctorat a specialiștilor militari și civili în domeniul științific - securitate și apărare;
- perfecționarea și specializarea specialiștilor militari și civili la diferite cursuri;
- formarea sergenților și ofițerilor în rezervă;
- studierea limbilor străine;
- promovarea imaginii Armatei Naționale și profesiei de ofițer (militar) în societate;
- educația militar-patriotică a tineretului din Republica Moldova.

AVANTAJELE STUDIILOR ÎN ACADEMIA MILITARĂ

- locuri la studii subvenționate de stat;
- achitarea bursei pentru studii;
- cazare, hrană, echipament, oferite gratuit;
- săli de sport performante;
- bibliotecă dotată cu literatură de specialitate;
- săli de calculatoare echipate modern.

ACTELE NECESARE PENTRU ADMITERE

- Cerere - model de înscriere (se depune la Secția Administrativ-Militară sau la Centrele Militare Teritoriale) de la 01 ianuarie pînă la 30 iunie;
- Adeverința de naștere și copia acesteia;
- Copia buletinului de identitate a candidatului, a părinților, (a soției - la necesitate) cu viza de domiciliu permanent;
- Cazier judiciar eliberat de Direcția Informații MAI (str. Hîncu, 3, municipiul Chișinău, tel.(022) 255155);
- Copia diplomei de Bacalaureat;
- Referință de serviciu, eliberată de la locul de muncă sau de instituția de învățămînt absolvită;
- Certificat medical (HIV-SIDA);
- Curriculum vitae (autobiografie);
- 6 fotografii color 3x4 cm;
- Fișa examenului medical (de expertiză medico-militară) stabilit pentru înscrierea în instituțiile de învățămînt militar, eliberată de comisiile de profil.

OPORTUNITĂȚI DE CARIERĂ DUPĂ ABSOLVIRE

- acordarea gradului militar primar al corpului de ofițeri „LOCOTENENT”;
- obținerea titlului de licențiat în militarie la specialitățile: conducerea subunităților de infanterie, conducerea subunităților de artilerie, conducerea subunităților de comunicații și informatică;
- permis de conducere – categoriile „B” și „C”;
- loc de muncă garantat în una din unitățile militare ale Armatei Naționale;
- asigurare cu spațiu locativ ;
- posibilitatea continuării studiilor la ciclul II masterat, ciclul III studii superioare de doctorat;
- programe de profesionalizare peste hotare;
- studierea limbilor străine (certificate prin diplomă).

30 DE ANI DE LA RĂZBOIUL DE LA NISTRU

Republica Moldova comemorează 30 de ani de la declanșarea războiului de pe Nistru, la 2 martie 1992. Lupta s-a dus pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova. Circa 300 de oameni și-au pierdut viața, iar alți 370 au fost răniți, rămânând cu diferite grade de dizabilitate, conform surselor oficiale.

2022 este declarat Anul Recunoștinței veteranilor de război participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova. Decizia Parlamentului vine în semn de respect față de patriotismul veteranilor, care și-au jertfit viața și sănătatea în lupta pentru libertate, democrație și edificarea statului de drept Republica Moldova.

Foto: Tudor IOVU

AMINTIRI CARE DOR

Deși s-au perindat trei decenii de la declanșarea conflictului armat de la Nistru, un război în care Republica Moldova a încercat să-și apere independența și integritatea teritorială, amintirile veteranilor care au luptat pentru apărarea patriei sunt la fel de vii. Războiul, de orice natură nu ar fi, lasă o rană deschisă în sufletele celor care sunt implicați direct sau indirect, în inimile membrilor familiilor celor căzuți și în memoria concetățenilor.

Printre militarii care au scris istorie se numără și veteranul Sergiu Rudei, locotenent-colonel în rezervă al Armatei Naționale. A ajuns pe câmpul de luptă la vârsta de 22 de ani, după ce a finalizat serviciul militar în termen în una dintre unitățile militare ale armatei sovietice din Cernăuți, Ucraina. La 11 mai 1992 a fost încadrat în Brigada infanteriștilor din nordul țării, la funcția de șef Serviciu pregătire fizică, iar câteva zile mai târziu, batalionul din care făcea parte a fost ridicat pe alarmă și trimis la Vadul lui Vodă, acolo unde timp de aproape o lună a asigurat paza podului din regiune, dar și liniștea localnicilor. Ulterior, batalionul a fost redislocat la Bender, iar alături de alți militari moldoveni, a ținut piept atacurilor care veneau de pe malul stâng al Nistrului, spune veteranul. *Am ajuns la începutul lunii iulie, când s-au intensificat luptele de la Bender. Era un haos total, dar cel mai mult îmi făceam grijă pentru subalternii mei, tineri băieți care au început serviciul militar în termen în Armata Sovietică, și au ajuns pe front pentru a-l finaliza. Toți aveam pregătirea militară... Eu consider că noi eram bine instruiți. Fiecare militar avea cel puțin doi ani de cântănie. Dotați?! Aveam doar armament ușor de infanterie. În cadrul Batalionului a fost și o baterie de aruncătoare de mine, care ulterior a fost divizată și trimisă pe diferite poziții de luptă.*

„În istoria oricărui popor sunt înscrise pagini care dor. Pagini care sângerează mereu, iar primăvara lui '92 este una din ele”

Locotenent-colonel (r) Sergiu Rudei susține că războiul din 1992 a fost nedrept, un război pe care nu l-am dorit și pentru care n-am fost pregătiți din toate punctele de vedere. Lupta am dus-o în condiții inegale, iar cel mai dureros a fost faptul că pe malul stâng al Nistrului avea rude. *„Eu am concluzionat că nu cetățenii din stânga Nistrului au fost inamicii noștri. Acolo am rude, băieți tineri care nu au fost mobilizați și Slavă Domnului. În timpul războiului, luptam cu frică, mă întrebam dacă nu cumva... Însă peste ceva timp*

când i-am întâlnit, i-am întrebat dacă au stat și ei cu arma în mână la Nistru. Răspunsul evident a fost negativ și m-am bucurat pentru asta”.

Deși a fost martor la multe scene dureroase de pe câmpul de luptă, militarul spune că le păstrează adânc în amintiri și rămâne rezervat pentru a le împărtăși. Totuși ne-a povestit succint o situație trăită în ghearele războiului. *„Într-o seară batalionul a căzut în ambuscadă. Au fost deteriorate câteva mașini militare pline cu muniții, aruncătoare de mine 120 mm. Țintă a fost și mașina noastră de transmisiuni. Chiar dacă a fost distrusă tehnica, mă bucur că nimeni dintre ai mei, nu a căzut răpus de gloanțe”.*

Veteranul își amintește că pe linia frontului, au ajuns să lupte pentru păstrarea integrității și independenței Republicii Moldova persoane care au fost școlite în alt domeniu, dar din dragoste față de această palmă de pământ, au pus mâna pe arme. *„Ofițerii erau toți în rezervă. Majoritatea erau ca și mine, învățători – care de geografie, care de educația fizică, care de fizică și matematică. Noi eram echipa de conducere a batalionului. Poate într-adevăr am avut acel patriotism care ne-a determinat să luptăm pentru micul nostru colțisor de rai, Republica Moldova. Noi așa am fost educați. Fiind chemați la arme, pământeni noștri nu au ezitat nici pentru o clipă în fața greutăților, ci s-au manifestat ca adevărați bărbați, îndeplinindu-și datoria cu cinste și onoare până la capăt”.*

Locotenent-colonel (r) Sergiu Rudei a mai spus că Batalionul în care își îndeplinea serviciul militar s-a retras de pe pozițiile de luptă de la Bender la data de 16 iulie 1992. După încheierea războiului, el a hotărât să rămână în slujba Patriei și s-a angajat în Armata Națională. Până a trece în rezervă în anul 2007 a activat în Forțele mixte de menținere a Păcii, Batalionul cu Destinație Specială „Fulger” și Ministerul Apărării.

Amintim că la războiului de la Nistru, declanșat la 2 martie 1992, circa 300 de oameni și-au pierdut viața, iar ale sute au fost răniți, rămânând cu diferite grade de dizabilitate. Anul 2022 este declarat Anului Recunoștinței veteranilor de război participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova. Declararea Anului Recunoștinței vine în semn de respect față de patriotismul veteranilor, care și-au jertfit viața și sănătatea în lupta pentru libertate, democrație și edificarea statului de drept Republica Moldova.

Steluța MOSCALCIUC

DRAMA PĂCII DE PE NISTRU

- „Valsul tancurilor” până nu demult era o exprimare teatrală a durerii doar a noastre, a cetățenilor dintre Prut și Nistru. Acum 30 de ani, preț de câteva luni, ne trezeam și adormeam cu împușcături, iar unii dintre noi printre tancuri, în tranșee, bordeie sau pe unde apucau să se ascundă. Începând cu 24 februarie 2022 această durere și teama de a pierde ce ne este drag redevine dominantă pentru noi și a cuprins țara vecină - Ucraina.

În acest context, mă întrebam ce simte și ce concluzii trage generația născută după 2000, inclusiv cei 300 de soldați în termen ai Regimentului de Stat Major „General de brigadă Nicolae Petrica” și studenți ai Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, care au vizionat la Teatrul Național Satiricus „Ion Luca Caragiale” din Chișinău, această piesă.

Bunăoară, studentul anului III, Vladislav Corpacian, consideră că: „Elementul umoristic a făcut spectacolul mai atractiv și ne-a provocat să meditam oare cât de aproape este de realitatea din '92; să înțelegem că trebuie să învățăm din greșelile predecesorilor; să chibzuim profund înainte de a scoate arma, să prețuim viața mai mult ca oricând. De asemenea, am devenit curios despre tehnica militară folosită în acel conflict, mai ales despre tancuri.”

Ostașii din Regimentul de Stat Major, Alexandru Rotari și Octavian Drangoi au fost marcați de povestirile personajelor: „Actorii au redat foarte convingător istoria. Pe fondalul evenimentelor din Ucraina am trăit intens tot spectacolul. Totodată, am început să respect mai mult veteranii războiului de pe Nistru.” - opinează cel dintâi. „Mi-a atras atenția că la fiecare personaj se bătea toba, ce venea să atenționeze că trebuie să se oprească de vorbit. A vorbi prea mult însemna moarte. M-am mai duce la astfel de spectacole, să aflu mai multe informații, nu prea multe știm

despre istoria nu foarte îndepărtată, decât ceea ce ni s-a spus la școală”, a completat cel de-al doilea camarad.

Părerile, trăirile sunt împărtășite de alți doi militari, pe care a reușit să-i intervievez colegul meu, locotenent Gheorghe Gurău. De exemplu, studenta Zara Teodorina a stat cu inima strânsă toată reprezentația: „Sentimentul de tristețe m-a dominat de la început și până la sfârșit. Momentele grele, bazate pe istorii reale, sunt greu de trăit, chiar dacă fizic nu am fost prezentă atunci. Am simțit fiecare cuvânt, fiecare pauză apăsătoare dintre replici.”

Pentru soldat clasa III, Vasile Malcoci, Compania Garda de Onoare această vizită a fost dublu emoționantă. Dânsul a venit la teatru pentru prima dată la un spectacol de-a dreptul tulburător: „Am rămas surprins de felul în care actorii au jucat rolurile. Atâta dăruire de sine în a reda un tablou dur, tragic din viața unui popor, e destul de dificil.

Pe de-o parte ai rolul, pe de altă parte trebuie să rămâi neafectat emoțional de el. Impresionant.”

Bine punctat, pentru că o parte din echipa de creație are tangență cu zona, în care au avut loc lupte în '92. Însăși autoarea piesei, Irina Nechit, a copilărit pe malul râului Nistru, iar războiul i-a rupt inima în două la fel ca teritoriile de pe malurile lui: „Eu m-am născut lângă Prut, dar era interzis, nu mă puteam scălda în el. În schimb, Nistrul mi-a oferit vacanțe de basm, mă primea cu căldură de fiecare dată când veneam în satul de baștină al mamei mele. Deci, separarea după război m-a atins dureros.”

Circumstanțele profesionale au tot împins-o periodic spre această tematică. Astfel, acum 10 ani, se năștea ideea unui produs teatral dedicat conflictului militar de pe Nistru. Au urmat o serie de interviuri cu combatanți, polițiști, medici, văduve, mame...; a cules o serie întreagă de mărturii,

a studiat documente concludente și după o comprimare artistică a celor adunate, a reușit să lanseze acest proiect cu sprijinul Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova din guvernul României.

- De ce Satiricus?

- Pentru că acest teatru a rezonat cu această tematică, pentru că au curajul să creeze spectacole documentare; pentru că piesa conține și elemente de satiră.

- Cum e cel în care Brad Pitt cumpără un tanc?.. Ce v-ați propus să evidențiați prin acest moment?

- Brad Pitt aici e un reprezentant al absurdului, bazat la fel pe un caz real. Citisem despre acest actor, care și-a cumpărat din Budapesta un tanc și l-a adus la vila sa din Los Angeles. Pentru el e o curiozitate, distracție, pentru noi e tragedie. Situația vine să ne demonstreze cât de absurd este să vezi aceste tancuri puse la loc de frunte, cu țeava orientată spre vest. Parcă s-ar dori să rămânem în continuare în stare de război.

- De ce tancurile? Vi s-a părut atât de prezente în războiul de pe Nistru?

- Aceasta e metafora de bază. Când s-a decis terminarea luptelor, ofiterii generalului Lebed i-au pregătit un dans al tancurilor. Pe muzica unui vals tancurile executau niște mișcări line pe o câmpie de pe malul Nistrului unde au fost lupte sângeroase. E o metafora dură, inumană. Imaginile filmate atunci le-am folosit și în spectacol.

Doar imaginile, pentru că în scenă momentul este însoțit de un alt vals - „Gingașa și tandra mea fiară”, creat de maestrul Eugen Doga. De fapt, întreaga coloană sonoră e o combinație din mai multe fragmente muzicale, ce vin să accentueze dramatismul evenimentelor, ne spune colonel (r) Nicolae Babin, regizor de sunet: „Am pregătit fondalul acustic pentru 7-8 spectacole până în prezent. Acesta e cel mai greu emoțional, inclusiv pentru că sunt de prin părțile locului. Unchii mei au luptat la Nistru și erau declarați pierduți un timp. Acest spectacol l-am trecut prin inimă.”

Domnul Babin a insistat să trecem sub tăcere faptul că în timpul războiului ridică moralul luptătorilor. Bulboaca era locul de recuperare, al schimbului de ture și dumnealui, ca șef de club al Regimentului de transmisiuni, le organiza concerte, filme, momente revigorante și dătătoare de forțe: „Nu mă compar cu participanții, nu merită atenție aspectul.”

În război contează fiecare contribuție. Da, greul vine pe umerii celor, care luptă cu arma în mână. Unul dintre ei e

Sergiu Nurtazin, azi operator de scenă la Satiricus, în 1992 - comandant de grupă: „Am primit aruncătoare de grenade AG -7, pistoale, puști mitraliere Kalașnikov și pușcă cu lunetă, pe care am folosit-o personal și cu această dotare am pornit pe câmpul de luptă în partea de sud-est: Căușeni-Tighina. Oponenții erau foarte bine pregătiți. Cu toate acestea, dacă nu era comanda de retragere, astăzi Tighina era să fie sub controlul Chișinăului. Cele mai împovărătoare, totuși, au fost pierderile de vieți omenești. Nu pot uita situația în care un grup de militari a fost forțat să intre într-o mașină, toți au fost stropiți cu benzină și arși de vii. Au existat cazuri de răstignire a băieților, nu mai vorbesc de sentințele, adoptate instant - moarte prin împușcare, când ostașul era ținut în apă până la brâu, cu ochii legați și se împușca în el.”

Combatantul mărturisește că de fiecare dată când amenajează scena pentru „Valsul tancurilor” are coșmaruri în somn, visează scene de război: „Mă simt cum iaca, iaca aș fi acolo. Nu a meritat să moara atâta lume, dar a meritat să arătăm lumii că și un petec de pământ poate să opună rezistență unui calvar mare.”

Teatrul Satiricus a adunat în total 10 colaboratori, care au trăit aievea războiul de pe Nistru: 4 din poziția de luptători și 6 actori, care au jucat mini-spectacole în tranșee. Printre ei este și directorul teatrului, Sandu Grecu: „Am considerat că era de datoria noastră să ne susținem luptătorii peste tot unde a fost posibil: Coșnița, Cocieri, Varnița, Molovata, Tighina... Teatrul este a doua forță după biserică, ce se ocupă de sufletul omului. Menirea noastră educativă, inclusiv patriotică, are o influență puternică. O oră și jumătate de spectacol poate înlocui 100 de lecții teoretice, petrecute într-o unitate militară. M-am convins încă odată, văzând fețele spectatorilor militari.”

Conducătorul instituției a completat că echipa este disponibilă să mai joace acest spectacol gratuit pentru publicul militar. De asemenea, oferă spre vizionare în unitățile militare înregistrarea unei alte producții teatrale, ce conține reflectări extrem de dure ale războiului de pe Nistru - „Țara asta a uitat de noi.”

Uitarea poate deveni propriul nostru dușman, dacă nu tragem învățăminte și nu tratăm amintirile, ce dor sau cum spune Irina Nechit: „Să nu ne imaginăm ca prezentul e despărțit de trecut, multe probleme se trag de acolo.”

Liuba VICOL

GENERAȚIA PĂCII ATINSĂ DE GLOANȚE

- Cel mai de preț cuvânt a devenit, indiscutabil, PACEA. Chiar și sănătatea acceptă cuminte locul secund în prioritățile actuale ale omului european, în special. Fiecare dintre noi individual și colectiv se străduiește să creeze sau să se implice în cât mai multe activități pacifatoare; să semene cât mai multă prietenie, empatie, respect în speranța că Regina stărilor de bine va reveni la tron.

Una din aceste campanii este și concursul de eseuri „Eterna pace”, organizat de Armata Națională. Am acceptat cu drag propunerea de a juriza lucrările copiilor și ale militarilor tocmai din profunda dorință de a mă „contamina” de cugetări optimiste la acest subiect, de care avem nevoie acum ca o gură de apă în interminabilele savane.

După ce am lecturat câteva din creațiile elevilor, mi-a fost rușine de așteptările mele. Ei cum eu, un om adult, îmi permit să vreau un suport emoțional de la un copil. Atunci mi-am dat seama că războiul din Ucraina le-a dezechilibrat prea profund copilăria și inocența, respectiv gândurile așternute pe hârtie au făcut referire mai mult la război decât la pace. Suprapunând evenimentele din țara vecină, cu cele naționale de acum 30 de ani și cel global de peste 80 de ani în urmă, pentru ei pacea devine incompatibilă cu cuvântul eternă.

Această convingere s-a evidențiat cel mai mult în eseul Anghelinei Bujor de la Liceul Teoretic „P. Rareș” din or. Soroca: „Am avut războaie de toate tipurile, lungi și scurte. Având în vedere acest lucru, pare inutil să vorbim despre pacea permanentă și veșnică sau să facem planuri pentru stabilirea păcii eterne... Adevărul este că lupta este un instinct natural al omului.”

Frământări apăsătoare are și Carolina Botnaru din or. Florești: „Unde este dreptatea, Dumnezeu?! Cu ce am greșit în fața ta? Cei care provoacă războaie cu limba lor, trebuie să fie aici, în această groapă, ei trebuie să îndure lipsa hranei și să le fie frică să închidă un ochi pentru odihnă. De când e lumea și pământul nici-un șobolan încă nu și-a creat singur capcana, însă omul da...”

O altă concurentă, Sabrina Grușac, elevă a clasei a IX-a, din Miciurin, raionul Drochia, privește Nistrul și vizualizează dureros realitatea anului 1992: „În urmă cu treizeci de ani rămășițele soldaților morți pluteau în el și pământul era îmbibat cu sângele lor, deasupra capetelor lor cerul era acoperit cu nori. În afara ferestrelor nu se auzea cântecul păsărilor, foșnetul frunzelor, căci acolo se auzeau împușcături și țipete de oameni. Acolo era război. Războiul din regiunea transnistreană.”

Marcat de aceleași neliniști, Artiom Vacari de la Liceul Teoretic din Lipcani, susține că e nedrept să primești diverse libertăți prin intermediul armelor, iar sacrificiul soldaților trebuie venerat neconținut: „Neamul nostru a demonstrat cu tărie de caracter că a dorit o limbă, o grafie, adevăruri naționale clare, netulburate de ideologii venite din afară; a dorit, pur și simplu, o țară, cât de mică, dar să fie independentă.”

Eseurile generației, care știe despre război doar din auzite și citite, dincolo de diversitatea conținutului, au avut un element comun – descrierea acțiunilor militare din primăvara-vara anului 1992. Nu a fost o condiție obligatorie a concursului, dar ei au căutat să cunoască realitățile istorice, le-au aranjat într-o cronologie și matematică ajustată surselor găsite. Deci, unul din scopurile campaniei a fost atins: copiii de azi, mâine adulți, își formează viitorul neignorând trecutul. Apogeul emoțional l-am trăit când la finalul povestirii în variantă video, Dan Chirilov, un elev de clasa VI din Schineni, Soroca, cu o fermitate clară a dat onorul celor, care au luptat în războiul pentru independența țării.

Același mesaj condimentat cu mai multă maturitate s-a evidențiat și în scrierile participanților militari. Bunăoară, soldat clasa II Oxana Cucer din Regimentul de Aviație ne sugerează că: „Rupți de trecut, ne vom pierde treptat identitatea, vom uita cine suntem și care este menirea noastră pe acest pământ. Neștiind nimic despre sacrificiul eroilor noștri, ne vom agăța de promisiunile unei societăți bolnave și imorale, o societate care nu pune nici un preț pe valorile autentice...”

Și ca să nu fie doar filozofie, sergent clasa II Tatiana Tiosa din Brigada 3 Infanterie Motorizată exemplifică acea jertfire cu un consătean, Nicolae Cernenco, care a condus un batalion de 26 de militari, 26 de băieți – zmei, cum îi numește el: „Am circulat toată regiunea transnistreană, n-am văzut pe câmpuri să crească arme și nici prin pomi grenade și blindate moderne. Că noi aveam puțină tehnică militară. Dușmanii erau cei înarmați până-n dinți. Când ieșeau tancurile în

acțiune, printr-un vuiet total, explozii și schije, aveam un singur gând - că nu mai ajung viu acasă să-mi văd soția și copii. Nu există om pe lume, care ar zice – eu am fost la război și nu mi-e frică de moarte. Toți se tem pentru că glonte nu e prost, are 9 grame. Am mers la luptă, pentru că am fost educat de mic în spiritul de dragoste de țară și de neam. Îmi amintesc despre război mai ales atunci când plouă,.. mi-i rău, am vise urâte. Ceea ce mi s-a întâmplat, nu oricine ar suporta. Mulți refuză să meargă la război, pleacă înainte de a se porni. Problema trebuie abordată altfel: aici refuz, acolo refuz, dar cine va merge?! Trebuie să apărăm limba noastră, pământul nostru.”

Trebuie și nu oricum, ci organizat, gândit strategic și bine echipați, este de părere soldat clasa a III Roman Dede, Regimentul de Stat Major: „Concentrarea forțelor militare la granițe, infrastructura corespunzătoare și alte detalii relevante formează percepția asupra puterii de apărare a unei țări. Ele pot deveni element de frică pentru dușmani și încredere pentru aliați or acesta e partea slabă a noastră.”

În continuitatea gândurilor de mai sus și drept încheiere a acestei analize voi menționa o idee, desprinsă dintr-o lucrare din același Regiment de Stat Major: „Pacea nu e ceva ce ți-ai dori. Pacea e ceea ce faci, ce crezi, ce ești, e ceva ce dai mai departe.”

Liuba VICOL

OMENIE MULTIPLICATĂ

Gesturile frumoase trebuie promovate.

Cu aceste convingeri am pornit în căutarea militarilor și angajaților civili din Armata Națională, care ajută refugiații din Ucraina. Și i-am găsit.

Probabil, ați auzit și voi despre Brigada II de Infanterie Motorizată, singura unitate militară, care a găzduit cca 1300 de persoane ajunse în acest impas. Nevoile lor au fost modeste, e drept că și posibilitățile la fel. Totuși, cazare, hrană caldă de 3 ori pe zi și siguranță le-au fost asigurate neîntrerupt, ne spune locotenent-colonel Sergiu Scripnic, șef-interimar stat major al brigăzii: „Am avut refugiați de mai multe etnii: indieni, azeri, germani, georgieni și ucraineni. Inițial, toate bunurile și serviciile au fost pe seama armatei, ulterior guvernul a preluat o parte din organizare. De exemplu, veneau voluntari de la Centrul unic de gestionare a crizei și le ofereau informații utile, transport organizat pentru a se deplasa peste hotare.”

Adițional, prin deschiderea unui agent economic oaspeții au avut acces la internet gratuit cu viteză mare, prin fibră optică, 24/24, explică colonel Igor Bucatari, unul din ofițerii responsabili pentru această campanie: „Ei vor să contacteze apropiații, să privească știrile și ne bucurăm că le-am putut satisface și această necesitate. De asemenea, specialiștii unității le-au acordat asistență medicală, chiar în plină noapte, când a fost nevoie și susținere psihologică, mai ales copiilor.”

Între timp, am aflat că Muzeul Militar a oferit excursii gratuite pentru cca 250 de persoane, venite din Ucraina. Aparent, o instituție, ce reflectă preponderent istoria diferitor războaie, a depresărilor și a altor situații extreme, poate deprima și mai mult sufletul unui om. În realitate, am aflat de la Sergiu Cataraga, șeful Muzeului Militar că imaginile de aici i-au făcut curioși față de trecutul țării noastre, să înțeleagă cât de important e să fim uniți mereu, iar copiii au fost fericiți că ei pot stăpâni peste tehnica militară și nu invers, că aceste mijloace de transport, prezente acum în țara lor vor deveni în scurt timp doar piese de muzeu.

Încântată de receptivitatea armatei, care a demonstrat repetat că nu se detașează de dificultățile țării, am continuat căutările gesturilor neorganizate, individuale și voluntare. Bunăoară, colonel Anatol Bucuci, rectorul Academiei Militare a Forțelor Armate, a acceptat fără echivoc să împartă casa cu încă 4 persoane din Odesa: „Când o uzină din spatele casei lor a fost bombardată, fetița de 13 ani s-a speriat atât de tare că a refuzat să mănânce și să vorbească. Atunci au venit la noi, i-am dus la Mănăstirea Vărzărești, cu care avem o colaborare frumoasă. Ne-am străduit să creăm o atmosferă calmă și peste o săptămână ea început să mănânce, să intre în dialog. E mult mai bine acum. Clasa ei face lecții online, doar 4 colegi au rămas în Odesa, ceilalți, ca și o profesoară, sunt împrăștiați prin Europa. Își doresc cu disperare

să se întoarcă la baștină, indiferent dacă va fi distrusă sau furată casa – vor acasă.”

Tatiana Loghin din Direcția Educație Civică și Protecție Socială a pus la dispoziția unor ucraineni casa părintească de la țară. Familia funcționarei recent a restaurat-o, a echipat-o cu mobilă nouă, creându-și un loc de odihnă pentru weekenduri. Nici prin gând să-i treacă că acest loc va deveni o salvare pentru cineva din afară: „Sunt trei doamne și un copil, care locuiesc în casa părintească din Dubăsari încă de la începutul lunii martie. Îmi spuneau că câteva zile au stat toate într-o odaie și când au ajuns aici fetița alerga peste tot, bucurându-se de spațiul nelimitat. Nu le cunosc personal, dar am reacționat prompt la solicitarea voluntarilor din teritoriu. Tot ce aveam în grădină, produsele din câmară le-am lăsat să se întrețină. De asemenea, s-au înregistrat la primărie să poată beneficia de un anume suport; una din doamne continuă să lucreze la distanță, deci, cred am reușit împreună să le facem viața mai ușoară.”

O faptă similară a făcut familia maiorului Marina Ghențiu din aceeași structură: „Mama-soacră se află peste hotare, respectiv apartamentul dânzei l-am dat în folosință unei familii din Ucraina. I-am văzut pentru prima dată în viață, sunt niște oameni minunați, curați și atenți. Copiii s-au împrietenit foarte repede. Fata mea de 8 ani, care nu dă nimănui nici o păpușă niciodată, acum din propria inițiativă a strâns o pungă întreagă de jucării și cărți și le-a donat fetițelor oaspete. Colegele mele s-au mobilizat și le-au dat hăinuțe pentru că ele au venit cu vestimentație de iarnă, nu s-au gândit că îi va prinde primăvara în țară străină.”

Numărul binefăcătorilor militari și civili este mult mai mare. Am găsit oameni, care au preferat să păstreze gestul de binefacere departe de ochii lumii. Sunt sigură, că mai sunt și alții, disponibili să-și împărtășească experiența pentru a contamina bunătate în jur, dar încă nu i-am descoperit.

Locotenent-colonel Ilona Dzîc, șefa Serviciului Asistență Psihologică al AN, în tot acest timp s-a simțit dublu responsabilă ca psiholog: la serviciu înlătura neliniștile soldaților proaspăt încorporați, iar acasă încuraja trei familii din Ucraina, care tresăreau la fiecare zgomot de afară: „Cel mai mic copil din cei cinci are trei ani. Încă nu înțelege până la capăt ce se întâmplă și mereu întreabă unde e tata, de ce nu e cu ei?.. Dintre mame cea mai sensibilă era femeia-militar. În aceste condiții în Ucraina, când ambii soți sunt militari, mama este scutită de obligațiunile de serviciu pentru a avea grijă de copii. Ea, când vedea că soțul nu e conectat la internet, înțelegea că e pe câmpul de luptă. În acele momente i se făcea inima cât un purice, gândindu-se dacă se va întoarce sau nu din misiune. Le-am fost alături cât am putut. Am observat că îi ajută când puneam scopuri mici, de scurtă durată. Sarcinile concertate, îndeplinite rapid le ofereau emoții pozitive, adunându-le ei deveneau binedispuși și mai încrezători.”

Toate aceste mărturisiri m-au dus cu gândul la copiii din Moldova, fie că sunt parte a familiilor găzduite, fie a celor, care au contribuit cu donații sau servicii pentru refugiați. Mă întrebam cât din ceea ce știm despre războiul din Ucraina să le transmitem și lor? Care ar fi acea limită informațională ce nu trebuie depășită pentru a nu-i afecta emoțional? Cât de corect ar fi să-i duc la un centru de refugiați?

Se pare că nu sunt singura. Maior-medic Diana Vacarciuc șefa Secției organizare și evaluare a expertizei medico-militare, a ținut-o mereu departe pe fiica ei, Amelia, de informații despre politică, conflicte armate, refugiați etc. De fapt, ea însăși le consideră triste și negative. Chiar și așa în ultima perioadă, mama, venind târziu de la serviciu, o găsește în fața televizorului privind știri: „Era ceva neobișnuit pentru fiica mea. Se supărase că nu i-am vorbit despre ce se întâmplă în țara vecină, pentru că toți colegii de clasă vorbeau, iar ea nu cunoștea nimic. Atunci ne-am așezat și am discutat mult despre tot ce voia să afle și ce trebuia poate să îi explic la 11 ani ai săi. Mi-a zis că vrea și ea să ajute. Prin coincidență, m-a apelat sora mea de peste hotare, care ne ruga să o ajutam pe mama unui coleg de serviciu, ca să ajungă din Kiev în Germania, prin Moldova. Dumneaei are

83 de ani și a refuzat să plece împreună cu copiii și nepoții, sperând că se va opri repede conflictul. Rămase singură în casa la care a muncit o viață, până în ultima clipă s-a rugat, dar când sirenele se auzeau tot mai des, iar frica devenise tot mai mare, feciorul a insistat să lase totul în urmă și să plece, căci mai presus ca viața nu există nimic. Voluntarii ucraineni au ajutat-o să ajungă cu autocarul până în Chișinău. Din motiv că eram la serviciu, am apelat la tatăl meu, care împreună cu Amelia au întâmpinat-o ca pe o rudă apropiată. I-au propus să rămână peste noapte la noi, apoi să îi găsim transport pentru a pleca în Germania, dar doamna Ala a spus ca nu are timp de pierdut și că o noapte e prea mult pentru ea. Am găsit din nou voluntari, care organizau plecări spre Frankfurt. Bătrâna a fost transportată într-un centru pentru refugiați, bine amenajat, unde urma să aștepte până se adună mai mulți pasageri. Amelia cu bunelul au însoțit-o până autocarul a pornit la drum. Au urmărit îndelung mijlocul de transport. Amelia a ajuns acasă seara târziu, cu niște emoții de nedescris, a văzut cu ochii ei cum se îngheșuie mame, copii, bătrâni, cum dorm pe saltele la poadea, cum stau la coada după un ceai cald. A fost servită și ea cu o acadea și un ceai, probabil fiind luată drept refugiată și a zis că a fost totul foarte gustos.

Doar câteva ore frumos petrecute. Un copil și o refugiată. O bătrână cu o inteligență de invidiat, cu mult curaj, cu rezistență și o cumsecădenie aparte. I-a zis ca e o fetiță deosebită și ca are ochii frumoși. Noi cumpărasem din timp multe dulciuri de la “Bucuria” și le-am oferit cu drag, încercând să îi lăsăm măcar un strop de bucurie de la tranzitarea țării noastre.

A mers încă multe ore în șir, până a ajuns cu bine la destinație eroina noastră. Au tot sunat după aceea să mulțumească atât ea, cât și feciorul. Au spus că nu ne vor uita niciodată. Peste o zi alături de casa lor a căzut o bombă.

A fost o simplă întâlnire, cu un impact important pentru copilul meu, care s-a maturizat datorită unei istorioare, ce va deveni istorie.”

Numărul binefăcătorilor militari și civili este mult mai mare. Am găsit oameni, care au preferat să păstreze gestul de binefacere departe de ochii lumii. Sunt sigură, că mai sunt și alții, disponibili să-și împărtășească experiența pentru a contamina bunătate în jur, dar încă nu i-am descoperit. Apropos, există demonstrații științifice conform cărora actele de generozitate influențează pozitiv asupra sănătății fizice și psihice a autorilor lor, iar pentru „spectatori” ele sunt molipsitoare. În acest sens, specialiștii Institutului de Bunătate Bedari, creat în cadrul Universității Californiene din Los Angeles elaborează concepte, metodologii ca „oamenii nu numai să învețe despre bunătate, vrem ca oamenii să facă bunătate.”

Noi deja suntem o dovadă a omeniei.

Noi putem mai mult!

Liuba VICOL

MARTIE LA GENUL FEMININ

Femeia și Poezia stăpânesc luna martie cu cel mai mare succes. Mai mult, ne provoacă să le unim și să menținem această alianță sentimentală pe un termen nedeterminat. În mod sigur, un asemenea impact au, cel puțin, creațiile poetice ale copiilor, ai căror mame sunt militare. Bunăoară, locotenent Natalia Goja, e considerată de fiul Iulian „...*Mai aleasă fiind-că este Militar*”; pentru Delia, mama, maior Svetlana Toma, are „... *un job de admirat!*”; Vlada susține că locotenent major de justiție Alina Mușet „*Este mama mea – femeia ce aduce Pace!*”; Beatrixia este convinsă că atât mama ei, maior Tatiana Sirghi, cât și celelalte în epoleți „*Cele mai puternice sunteți!*”;

Amelia o ridică pe mama, maior-medica Diana Vacarciuc, la rangul de eroină: „*Și călăuza mea în viitor!*”.

Și așa fiecare copil participă la concursul literar “Femeile, Pacea și Securitatea”, lansat de Asociația Femeilor din Armata Națională și-a prezentat în versuri Mama-militar. Dincolo, de clasament și premiile primite din partea UN Women Moldova, cuvintele exprimate cu profundă sinceritate sunt ca un izvor de încredere și putere pentru aceste doamne de a-și continua misiunile deloc ușoare.

Așadar, zilele de 8 și 21 martie sunt perfecte într-o simbioză și merită un loc de cinste în inimile noastre.

PARFUMURI PATRIOTICE

De Ziua Internațională a Parfumului, 21 martie, ne permitem o paralelă a parfumurilor cu armata. Știm deja că unele produse aromate, cu o istorie de 4000 de ani, au și scopuri patriotice, fiind folosite atât denumirile, cât și mirosurile, ce induc starea de bărbăție, încredere și chiar de luptă. „*Toată lumea are o legătură într-un fel cu cineva care a fost în armată și este un mod frumos de a-ți arăta respectul*”, a spus Eli Zafrani, expert californian în ale parfumurilor. Bunăoară, aldehydele – un compus organic se regăsește frecvent în parfumurile masculinizate de la Channel. Primul, o apă decolonie pentru bărbați, Ernest Beaux l-a creat în 1912 pentru a comemora 100 de ani de la Bătălia de la Borodino, iar 20 de ani mai târziu a elaborat parfumul de buzunar pentru soldați după același principiu.

Un alt exemplu sunt frații Farina, care au creat în 1709 o “aqua admirabilis”, un parfum pe care soldații francezi l-au avut mereu în Războiul de 7 ani. Ernest Daltroff la crearea parfumului Caron s-a inspirat din aroma tutunului englezesc fumat de trupele aliate în timpul I Război Mondial.

Cu certitudine, apărătorii păcii continuă să fie muză pentru artizanii de parfum și invers. Drept

confirmare doar un singur caz. Căpitan (r) Natalia Proca, artistă în Orchestra Prezidențială, are o colecție de peste 30 de parfumuri. Filozofia utilizării lor e simplă: „*Le aleg în funcție de dispoziție, vreme a zilei și sezon: vara - florale/fructate, toamna - lemnoase, iarna - mai dulcii*. După o vizită în Dubai, m-am „îmbolnăvit” de cele cu iz arăbesc. Când eram militară foloseam parfumuri uleioase mici – comode și plăcute. Nu-mi imaginez viața fără arome. Evident, la început de carieră nu aveam mai mult de trei unități. În timp am tot adunat în dorința de a proba noi combinații înmiresmate. Sticlutele goale le donez pentru spectacolul „Parfumerul”, ce se joacă la teatrul Genez Art.”

Maestra în arte nu s-a întrebat dacă vreun parfum anume îi aduce noroc. În schimb, unele grupuri de militari folosesc parfumul pe post de talisman și se revoltă rău, dacă încerci să-l interzici. Așa s-a întâmplat în 2007, când un batalion de parașutiști israelieni s-au infuriat când au aflat că nu mai au voie să poarte la gât sticlute odorante din motiv că ar fi ofensatoare pentru femei. Ei adoptat această tradiție de mai bine de 30 de ani și consideră că acest parfum auriu le aduce noroc.

Rubrică realizată de Liuba VICOL

MINELE VECHI FAC VICTIME NOI!

GENIȘTII ARMATEI NAȚIONALE INFORMEAZĂ!

Din 1992 până în prezent:

Misiuni
de deminare **3 565**

Obiecte
explozive
lichidate **22 311**

Cartușe
de diferit calibru
neutralizate **160 636**

!!! VICTIME

PERSOANE DECEDATE

24

COPII

8

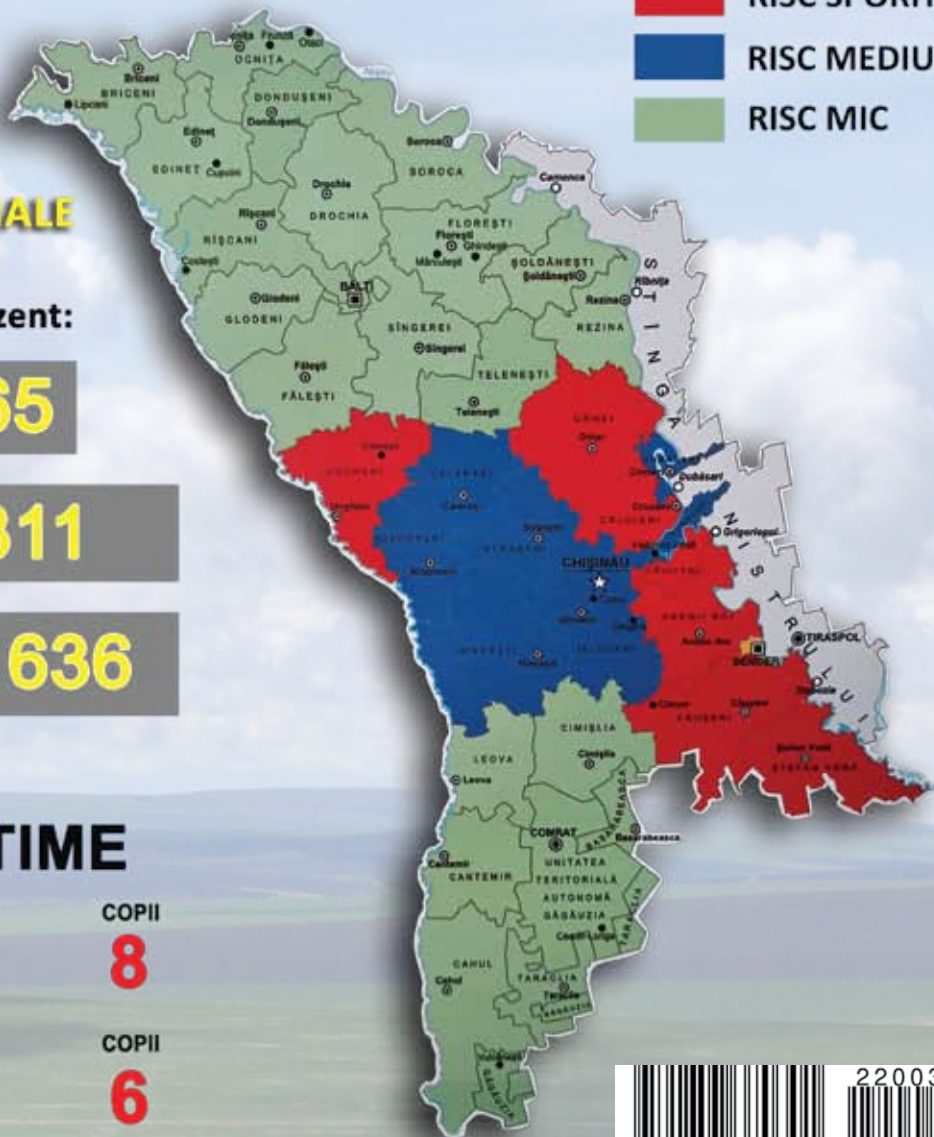
PERSOANE RĂNITE

29

COPII

6

RISC SPORIT
RISC MEDIU
RISC MIC

Campanie de informare și sensibilizare a populației privind pericolul munițiilor neexplodate în Republica Moldova, realizată de Ministerul Apărării.

www.army.md

#genistii_atentioneaza

Ministerul Apărării al Republicii Moldova